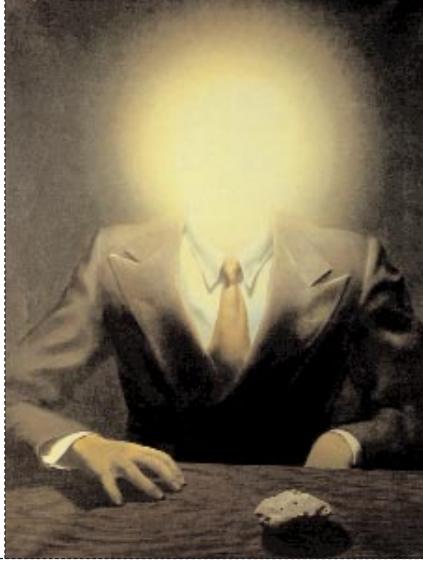

Konuşmayan Adam

Yaşamı Kapsamayan Bir Anlatı

Özge Baykan

www.altkitap.com

Ö-anlatı

Konuşmayan Adam

Yaşamı Kapsamayan Bir Anlatı

Özge Baykan

altkitap -anlatı1

Konuşmayan Adam
Yaşamı Kapsamayan Bir Anlatı
Özge Baykan

Temmuz 2000

Yayına Hazırlayan: Murat Gülsoy

Düzeltili: Murat Gülsoy

Tasarım: Faruk Ulay

Tasarım Uygulama: Murat Gülsoy

Kapak Resmi: René Magritte

© 2000 altkitap ve Özge Baykan

Yapıtın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.altkitap.com

editor@altkitap.com

Yazar Hakkında

Özge Baykan, 1981 yılında İzmir'de doğdu. Edebiyatın yanı sıra fotoğraf ve cazla ilgileniyor. Şiirleri Varlık, Papirüs ve Jazz dergilerinde yayımlandı. Geniş Açık ile alt.zine internet dergisinde yazıyor. Halen Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde okumaktadır.

Konuşmayan Adam Ne Diyor?

*Baktıkça bakıyorsunuz kendinize
Yetişir! Bu da hiç konuşmayan adam yapıyor sizi
Edip Cansever, Amerikan Bilardosuyla Penguen*

Özge Baykan, genç ve genç olmanın tüm olumlu özelliklerini kendinde toplamış bir yazar. Konuşmayan Adam, kısa sayılmayacak bir anlatı. 68 Bölümden oluşan anlatı büyük bir metafordan oluşuyor. Ve daha ilk satırlarında deyim yerindeyse giz çözülüyor: Konuşmayan Adam her keşfinin önceden başkaları tarafından zaten ortaya çıkarılmış olduğunu gördüğünde sustu. Her yeni gün kimileri için yeni şeyler getirir kimileri içinse önceki günlerin tekrarından başka bir şey değildir. Bu ruh durumunun edebiyattaki karşılığı 'artık yeni bir şey söylenemez'dir. Konuşmayan Adam böyle düşündüğü için susuyor. Fakat yazının kendi içinde barındırdığı paradoksun sonucu olarak kitabın yazarı Özge Baykan bunları yazarak 'konuşmuş' oluyor. Söylediklerinin bir çoğunun daha önce söylenmiş olduğunu bile bile konuşuyor. Okurlarına bu hipotetik kahramanını anlatıyor. Kimi zaman adamın zihninin içinden, kimi zaman adamın ilişki içinde bulunduğu diğer insanların ağzından. Kitabı ilk okuduğumda bunu neden yaptığını sordum kendi kendime. Çünkü bir taraftan da işlek bir zekaya işaret eden üslubu, ironik anlatımı, zengin göndermeler dünyası onu kuşağının diğer yazar ve yazar adaylarından ayırıyor; söyleyecek sözleri olan bir yazar sınıfına sokuyor. Anlatı boyunca süregiden mizah duygusu okuyucuyu uyanık tutmaya yetiyor. Peki o halde neden başka bir şey değil de Konuşmayan Adam?

Büyük ironi ustası Oğuz Atay'ın neredeyse tek başına bir otoban gibi Türk edebiyatının ortasından geçip giden yoluna çok yakın Baykan'ın anlatısı. Oysa zaman değişmiştir. Tutunamayanlar'ın tarihsel konumunu oluşturan koşullar farklılaştığı için Konuşmayan

Adam'ı bir tür devamlılık olarak da görmek olası değil. Ve ikinci bölümün başında yazar ayrımın altını çiziyor: Konuşmayan Adam tutunamayan olarak da görülebilir. Ama tutunamaması konuşmamasından kaynaklanmıyor. Ayrımı iyi yapmak gerek. Asıl sorunu, düşüncelerinin yaratıcı olmadığına inanması. Kendini genellemiş. Sonra da işin içinden çıkamamış. Bu satırları okuduğumda ister istemez Konuşmayan Adam'ın bir Oğuz Atay okuması olduğunu düşündüm, ve güzel tarafı, Atay'ın çizdiği karakterin bir tekrarı olmaması. Ayrımın net bir biçimde yapılmış olması: Yaratıcı düşünce sorunsalı! Düşünen, okuyan, yazan herkesin bir biçimde yüzleşmek zorunda olduğu evrensel bir bilmece gündeme geliyor. Özgün bir şey yaratılabilir mi? Soruyu değiştirip defalarca, başka biçimlerde tekrar sormak olası. Özü hiç değişmeyen bir soru. Atay'ın kahramanları (ya da anlatılarının tek büyük meta-kahramanı) bir biçimde toplumla, yaşadığı kültürle hesaplaşma halindedir. Kültürel iklimin yarattığı kutuplaşmalar (Doğu-Batı sorunu) zaman zaman bir leitmotive olmaktan öteye geçerek anlatılarının merkezine oturur. Oysa Baykan'ın anlatısında bu sorunlar neredeyse bir ustalara saygı köşeleri gibi geçirilmiş, asıl sorunun çok daha evrensel bir boyutta olduğunun altı çizilmiştir. 'Özgün bir şey söyleme' sorunu sanatsal yaratının bir iç meselesi olmaktan çıkarılıp gündelik yaşamın her katmanına haritalandığında ortaya Konuşmayan Adam anlatısı çıkmıştır. Ve bence en önemlisi, Atay'a bir düzeyde verilen yanıt: Atay kahramanlarının içine düştükleri çıkmazlığa kültürel bir sorunu adres olarak vermekte; Baykan ise soruyu değiştirerek insanın yaratıcılığı ve özgünlüğü sorunlarını işaret etmektedir. Söz daha önce söylenmiştir, kimin tarafından söylendiği önemli değildir. Yaşam bir alıntıdır diyor Baykan, başkalarının daha önce söyledikleri. Atay'ın kahramanlarının sancısı da bir düzeyde Batı'nın yanıtları 'biz'den önce söylemiş olması değil midir?

Kitabın altbaşlığı asıl başlığın ve kitabın iddiasını belki biraz inceltmek için konulmuş gibi. Yaşamı Kapsamayan Bir Anlatı! Yine de bir iddia barındırıyor. Hatta kitap okuyup bitirildiğinde başka düzeylerde göndermeleri de olduğu anlaşılıyor. Eğer bir anlatının altbaşlığı olarak bu niteleme seçilmişse, yazarının "evet bu yaşamı

kapsamayan bir anlatı, fakat yaşamı kapsayan bir anlatı olabilir mi" sorusunu ima ettiğini söylemek de olası.

Bir de anlatıya serpiştirilmiş olan, kitabın yapısal özgünlüğüne katkıda bulunan Yaşam Zaten Nedir Ki Serisi var. Bunlar şiir biçiminde yazılmış, anlatıdan bağımsız gibi duran okur tarafından özgürce yorumlanabilecek metinler silsilesi. Anlatı ile şiirin bir arada durabileceklerine iyi bir örnek.

Yaşamda raslantılara inanmam. Söz konusu yazı olunca da rastlantılar büyüler beni. Konuşmayan Adam'ı yayına hazırlarken, bir kitap kitaplığımdan adeta kendi başına çıkıp masama kondu: Umutsuzlar Parkı. Edip Cansever'in Yeditepe Yayınları'nca 1958 yılında basılmış bir şiir kitabı. Daha ilk sayfalarında yazının başında alıntılanmış olduğum mısralar ile karşılaştım. İlahi bir şaka gibiydi: herşeyin daha önce söylenmiş olduğuna dair küçük bir şaka. Önemli değil, Umutsuzlar Parkı'nı zevkle bir kez daha okudum, üstelik bu sefer Özge Baykan'ın katkılarıyla.

1.

Konuşmayan Adam her keşfinin 6nceden başkaları tarafından zaten ortaya çıkarılmış olduğunu g6rd6ę6nde sustu. S6ylediği ve s6yleyebileceği her şey nasılsa s6ylenmiş. O zamana kadar herkes gibi konuşan bir insan olduğundan pek de farklı bir 6zelliği yoktu. Adını bile kendi ağzına alamadı zaten. Nasıl alsın ki? Adı ona sustuktan sonra verildi.

Ama yine de o d6ř6nmeye devam etti. S6zleri ağzına geldi de çıkaramadı.

2.

Konuşmayan Adam tutunamayan olarak da görülebilir. Ama tutunamaması konuşmamasından kaynaklanmıyor. Ayrımı iyi yapmak gerek. Asıl sorunu, düşüncelerinin yaratıcı olmadığına inanması. Kendini genellemiş. Sonra da işin içinden çıkamamış. Şimdiye kadar yaşama ait her üretimini başkalarında gördüğünden kendi kendini ezmiş. Kimse bir şey dememişken. Sonra da vazgeçmiş. Düşünmekten değil, daha çok, aslında tamamiyle konuşmaktan. Peki, düşünmemeye çalıştı mı? Hayır, böyle özel bir çabası olmadı. Bir de, kendi de düşünürken eğleniyor; otoritesiz ve mesafeli durmaya çalışarak düşünüyor. Konuşmayan Adamın yazmadığını da ayrıca belirtmek gerek. Yazmamasının nedeni daha da derin. Korku denebilir? Olabilir. Konuşmayan Adamın başkalarını taklit ettiği suçlamasıyla yüzleşmekten korktuğu kendince de malum. Bir özgeci tutumu da yok değil: olur a, öncüllerini okumadan kendisini okuyanlar da kendi düşüncelerini onda görebilir ve Konuşmayan Adamı taklit ettiklerini düşünüp konuşmaktan ve yazmaktan vazgeçebilirler. Burada da Konuşmayan Adam büyüklüğünü göstererek potansiyel Konuşmayan Adamları ortadan kaldırma misyonunu yükleniyor. Şimdi denebilir ki , madem aynı düşün birikimi öncül düşünürlerde de mevcut, o zaman yeni Konuşmayan Adamların oluşması zaten kaçınılmazdır. Doğru. Ama en azından Konuşmayan Adam kendi üzerinden bu karara varacakları ortadan kaldırmış olmaktadır. Ayrıca bu, masumca bir karardır; içinde tek ya da en özgün Konuşmayan Adam kalma güdüsünü barındırmıyor.

Konuşmayan Adamın konuşmaması onun yaşamasına engel değildir. O yine okuyor, olabildiğince her türlü bilgiyi içermeye çalışıyor. Suskun bilgeliği amaçladığını kendi de itiraf eder zaten. Toplumun içine kapanması ve yabancılaşması, onun aykırı olduğu izlenimini silmesi açısından işine gelici. Süpermarketlerde, ayırına varmaksızın en önemli özelliği haline geliveren konuşmamasını anlayan olmuyor örneğin. Satın aldıklarını kasadan geçirirken bazen kasiyere gülümsüyor bile. Gülümsemesi yolda rastladığı tanıdıklar için iyi günler, iyi akşamlar ve türevlerinin yerine de geçiyor. Hem öyle güzel bir gülümseyişi var ki kimse tutup da, bana niye sadece bir baş selamı

ve gülümsemeyle karşılık verdi, diyemez. inanılmaz kullanışlı yetenek. Tabii ki o da hoşnut.

Konuşmayan Adam entellektüel yığılımın verdiği bir sinirliliği de barındırır kimi zaman. Eleştirel güç. Kızdığından, yatışması da güç. Duyguları mimiklere terk ettiğinden yalnızca, kendini sözlü tesellilere kapayacak bilgi eksikliğine de neden olabiliyor. Ne de olsa konuşmamak onun seçimi. İşte, öyle sağırlık dilsizliği değil. Kendini de farklı bir konuşmama kategorisine soktuğundan fazla el hareketlerine de yüz vermez. Hayır, kendine yakıştıramadığından. Eh, çoğu zaman da anlaşılamıyor. Anlaşıldırmadığından. Kimse hiçbir zaman tam olarak neye sinirlendiğini falan da bilemiyor. Planlanmamış bir beyin çalıştırmasına giriyor çevresindekiler böylece. Sistemli bir eleştiri sezgisi geliştiriyorlar onun neye sinirlenmiş olabileceğini tahmin etmeye çalışırken. Konuşmamasının bir yararı daha çıktı. Çevresini etkilemez mi.

3.

Konuşmayan Adam çevresindekilerin (onu zaten tanıyanlar, yeni tanışmış olanlar, belki bir de ilerde tanıyacaklar) kendisini algılayış biçiminden rahatsız oluyor olmasına ama ne yapsın? Kararından dönecek değil ya. O da görmezlikten gelmeye çalışıyor işte.

Peki, çevresindekiler yaşamsal kararını nasıl karşıladı? Muğlak. Çünkü birdenbire anlamadı hiçbiri. Anımsıyor; ilk birkaç gün, hastayım, sesim kısık, diyerek ve olabildiğince az sözcük kullanarak sıyrılmıştı tümcelerden. O haline gülüyor. Yani, böyle davranarak kendini toplumda ayrıcalıklı bir pozisyona koymuşluğunu onamıştır. Tabii ya. Ben bu önemli kararımla toplumdan soyutlanacağım, aykırıyım, yargısını belleğinin bir kenarına işlemiş demek. Ah, Konuşmayan Adam anımsadıkça kendisiyle dalga geçiyor. Demek toplumsal normları nasıl da sıkı sıkıya benimsemiş. Hiç yakıştıramadı.

Konuşmayan Adamın konuşmamasını en göze çarpıcı özelliği yapan, toplumun kendisi. Toplumun kriterlerinden kaçması için belli bir süre gerekti elbette. Kolay kazanacak tortu değil. Kendini eğitmesi zaman aldı. Bir ara, acaba çevremi bu konuda nasıl değiştirsem diye düşündü. Bir iki girişimi olmadı değil ama ne de olsa hiçbirinde, Konuşmayan Adam konuşmamayı seçene kadar geçen yığılımdan sonraki kopuş süreci yaşanmadığı için, bu vakalarda toplumsal normları silmek de olanaksız gibi göründü. Ne yaparsın? O da içsel gelişimini tamamen başardığına inanmakla yetindi ve mutlandı.

Yaşam zaten nedir ki serisi 1

**i rahatlama anlarını dışarı kusan
bir ayağı aksak öykü insan**

**Ölüm?
o her yerde var canım
yaşam dediğin nedir ki zaten:
ele gelen kardanadam**

4.

Konuşmayan Adam pastaneye giderken, pastanede çalışan yanık tenli bozuk şiveli delikanlının alaycı tonuna kaç kez tanıklık ettiğini anımsamaya çalışıyordu. Konuşmayan Adama en önemli özelliği sorulsa konuşmamak demeyecek kuşkusuz. Yalnız, bu başlı başına bir sorun olabilir onun için. Çünkü fazla dağılıyor. Hiçbir özelliği öne çıkmıyor. Bu, onun dengeli bir kişiliğe, yaşama, bilmemneye ait olduğunu kanıtlamaz. Hayır, kendisi böyle düşünüyor başta. Ama ben homoseksüelim diye de bir iddiası da yokken nerden çıktı pastane çırağının ona bu şekilde asılması şimdi? Açıkça bir cinsel hoşlanma da şart değil aslında, yani çırağın tek amacı bahşış ya da ne bileyim fazla mal satıp dükkan sahibinin gözüne girmek de olabilir. Her ne hal ise, Konuşmayan Adam bu abartılmış abi-kardeş, iki dost/sevgili örneklerindeki muhabbete dayalı ilişkilerden işkillenmeyi sürdürüyor. Canı sıkkın pastaneye giriyor. Daha önce ayçöreği almıştı, yine aynısından alacak. Yeni bir olasılık da kattı o sırada: bu çırak bana acıyor belki de hesabı. Konuşmuyor ya. Konuşmamak da konuşmamak ya aslında. Birden kendini acınası hissetti.

Acınma en son isteyeceğiyken bir de bu çıktı şimdi. Daha bir tikslenme geldi pastane çırağından. Ayçöreğimi alayım çekip gideyim baştan savması.

Dükkana girdiğinde önce susamlı açmalardan birini işaret etti. Aslında genel olarak açmaların olduğu tepsiyi göstermişti ama çırak tam da parmağın doğrusunun kesildiği noktadaki açmayı alıp kese kağıdına koydu.

Konuşmayan Adam yeniliklerden korkmadığını, yani ayçöreği yerine vişneli çöreklerden alabileceğini, hem geçen sefer çırağın da ilkin o çörekleri önermişliğini, her seferinde başka deneylerin gerekliliğini, çünkü yaşamın kısa olduğunu, yaşamın kısa sanatın uzun olduğunu, son düşündüğü tümceyi başka birinin önceden zaten kurduğunu içinden geçirirken yine sinirlendi.

Başını da nedensizce kaldırdığında çırağın ona bakmadığını fark etti. Her zamanki alaycı, yılışık gülümseme de yok. Bir vişneli çöreği işaret etti. Onu da kağıtta görünce duraladı. Şimdi, başka bir arzunuz, diyecek çırak. Hafif bir duralama. O demeden ayçöreğini işaret etti. Kese kağıdı hışırdadı. Çırak fiyatı söyleyip fişi kesmeye koyuldu. Konuşmayan Adam birden kendini berbat hissetti. Çırak fişi kesip verdi. Bir şey demeden (iyi günler ya da afiyet olsun) tezgahın diğer tarafına geçti. Bir kez olsun bakmadan. Konuşmayan Adam dünyanın en berbat duygusunu taşıyor. Ayçöreğini almaması gerekiyordu. Aslında ilk hatası hemen atılıp ayçöreği istemesiydi. Oysa çırağın başka bir arzunuz demesini beklemesi gerekirdi. Hay aksi! Ne diye... Her seferinde söylerdi de çırağın bugün sormayacağı tutmuş. Konuşmayan Adam iyice gerildi. Yani çok zayıf nahif biri de değil aslında. Bu da demek oluyor ki çırak için para ne kadar önemli olsa da o Konuşmayan Adamın fazla yemesini istemiyor. Anlaşılan kafasına göre bir (susamlı)açma ve vişneli çöreğin kalorisini bir öğün için ona yeterli bulmuş. Onun bedeninde bir düzeni öngörmesi de çırağın ona karşı cinsel bir istek duyduğunu kanıtlayabilir. Ama burada çırağın düşünmediği bir şey var. Konuşmayan Adam ayçöreğini (ya da daha büyük bir olasılıkla vişneli çöreği, çünkü alışkanlıkla ayçöreğini yediği önceki alışverişlerinde tescillenmiş) komşu odasındaki genç kıza götürüyor olabilir. Ya da canım, hepsini kendi yiyecek olsa bile, tek öğünde yiyeceği ne malum. Ama olmaz ki, çırağın bunları da aklından geçirmesi gerek.

Konuşmayan Adam yürümeye devam etti. Köşeyi dönünce pastanenin artık tamamen görüşünden kaybolmasıyla kese kağıtlarından birini açtı ve odasına yaklaşırken ayçöreğini bir köşesinden kemirmeye başladı.

5.

Bunları nereden biliyorum. Çünkü onu izliyorum. Gizli bir aşık gibi denebilir.

Onun yaşama yaklaşımı beni etkiliyor. Yaşamayı biliyor.

Onunla yola çıkmak istiyorum.

6.

Bakın, sonuçta Konuşmayan Adamın da düzenli bir yaşamı var. Anlatabildim mi? Bana kalırsa tek aykırılığı konuşmaması. Zaten, bir a ile değişen yaşam onunkisi. Tahmin edeceğiniz, konuşmamak. Konuşmamamak değil. Bu seçimi niye yaptı anlamıyorum çünkü yeterince anlatmadı. Tamam mı? Ben yazılarını da okumadım. Pardon, okudum ama yıllar önce. Çok önce anlayacağınız. Konuşmamaya başladıktan sonra yakmış yazdıklarını. Bir kere odasına bir şey almak için girmiştım. O yoktu da gizlice çekmecelerini karıştırmıştım. Yazdıklarının hiçbirine rastlayamadım. Son zamanlarda konuşmamasından mıdır nedir, çok durgunlaştı. Belki olgunlaşıyor. Ağırbaşlı. Hep öyleydi de. Bazen ben de kızıyorum. Bizi bile arayıp sormuyor. Ne diyorum ben yahu, konuşmuyor zaten; ama hani yazabilir de üç-beş satır. İlla ki kapısına kadar gideceğiz. Odasına da sokmuyor. Böyle yaparsa hiç şansı yok.

7.

Konuşmayan Adam bugün tam gününde. Yaşam bir alıntıdır, diye düşündü ilk önce. Sonra düşüncesini beğendi. Birileri daha evvel mutlaka söylemiştir bunu tabii ama artık nasılsa tehlike yok; alabildiğine düşünüyor. Yaşam alışkanlıktır. Yaşam inançtır. Sözler güzel de düşüncelerini açması gerekli. Kime açacak, o da var. Nasılsa o ne kastettiğini biliyor. Başkaları da zaten öğrenemeyecek aklındakileri. O zaman bu kadarı da yeter.

8.

Kendine Ait Bir Oda

Okuduğu kitapları kitaplığında saklamıyor. Çok yer kaplar. Fazla okudu. Ne okuduysa yetersiz buluyor. A. Bilgiye a, hırslı. ıslık gibi kitap okuyor, fısıltı gibi. Kendine okuyor. Kitapları gelince oda bir şeye benzedi. Renk geldi. Yoksa beti benzi atmış. Gri sarı karlanıyor masa.

Bir broşür koleksiyonu var. Koleksiyon tamamen pragmatist eğilimlerin dışavurumu. En büyük tüccar kafası. Mzayedeye eyiz olacak iki paralık kağıt parçası. Oradan bol kağıt stoku birikiyor. Kitap kağıdı hafif samandan kokulu. Kasetler dinlenmeye; yeniden üretim olanak kılınmadığı odada tek işlev. Kalemelerin de dağınıklığa ve renge gereksinimi var. Bir de fotoğraf makinesinin.

Bir yatağa iki sandalye boyutlarında beyaz yumuşak duvarlı odanın ses geçirmesi dışında konfor sorunu yok.

Yaşam zaten nedir ki serisi 2

şeyleri yalnızca şey oldukları için
göz etmeden gzetlemeden
göze de etlenmeden
asıl doyum
kendi ılgımın
dünyayı dünyadan kurman
tutsak
tutsak da mı yalnız
-laşsak
her bilgi kafana girmez ki
Öyle beyninin şurası
burası
işi değil
beyin ustası gerek
gecenin işçisi gibi
bir de cam kentin detektifi
gibi
rnek verilecekse
yazar ne anlatmak istemiş olabilirse
isterse istesin
yaşam zaten nedir ki
amaan
bir opera masalı
yoo
bir gotik ağ romanı
(Hüseyin Rahmi de olabilir)

9.

Herkes kendini iyi hissedebilir. Ama fön, deodorant, telefon (kullanılmaması bulunmasına engel değil), masa saati, şemsiye, tuvalet kağıdı, battaniye, kolonya, ayna, kulak çubuğu, el havlusu, vitaminler, diş fırçası, plastik tabaklar, kaşık, çatal, delgeç, fincan, dosyalar, piller, bilgisayar disketleri, sabunluk, mini dikiş seti, boş parfüm şişeleri, bere, eldiven, çoraplar ve renkli ayakkabı bağcıkları. Herkesin gereksineceği denebilir yine de biraz düşünmeli. Hepsinden değerli: adres defteri. Kendine ait bir odaya sahip olmak yalnızlıktır. Başı boş alandır. Doğru. Yaşamsal anlatıya yaşam alanı. Kendine ait bir oda. Esine dayalı.

Yaşam zaten nedir ki serisi 3

Ezbere şarkılar kurtarıyor
bazen intihardan
en elverişli yeniden üretim
alanları onlar
yağmur yağarken
atlamak gerek şelaleden
yoksa ne anlamı var
intiharmış lmmş
otoban çizgileri filan
sen en iyisi
trafik lambalarına bak
açılırsın
iyi gelir
oyalanırsın
laf aramızda
akıllı bir uçurum biliyorum
ama küçük bir
komisyon alırım o da
siftah olsun
yaşam nedir ki zaten: o kadar

10.

Onu izliyordu. Gizli bir aşık gibi de denebilir. İlginç bir aşk. Ama belli etmesi gerekiyor bir anlamda. O yüzden anını kolluyor. Atak yapacak. Nitekim yaptı.

Bilinçli, önceden tasarlanmış, rastlantılığı kalmamış bir karşılaşma. Kafasında onlarca kez şekillendirmiş, hatta bir gece rüyasında diyalogu farklı tümcelerle görünce tasarısını rüyadakine göre değiştirmişti. Kaç gece ki, anımsamıyor artık, uykusu sırf bu yüzden kaçmış.

Neyse, günü gelmiştir, deyip zarif giyindi. Hem, elbise filan. Konuştuğu zamanlardan öğrendiğine göre beyaz.

Karşılaştılar.

Aslında, standartlardan çok daha küçük bir adım aralığıyla ilerliyordu. Çarpışma konusunda da tereddüt içindeydi.

Çarpışmadılar.

-Merhaba Konuşmayan Adam, dedi.

Konuşmayan Adam gülümsedi.

-Biliyor musun, şey, Konuşmayan Şey, yani Adam. Gülüşün çok hoş. Hoşgölümsüyorsun.

11.

Ben bunu daha önce bir yerde yazmıştım.

Gene mi?

Yaşamıştım. Da. A'n'ı.

Hay aksi!

Hem kavramı bile; kavranmış ya.

Ben bulmadan.

12.

Ter kötü kokuyor. Yorganın altında debelenme kırışıklıkları arşafta. Biraz da ter. Rüya arptı. Ama hangisi?

Konuşmayan Adam aynaya kalktı. Sakinlik öğütledi kendine. Hatta galiba, bir iki dakika gözünü kapalı tuttu. Yoğunlaşma sağılayacak.

Aynaya gülümsedi. Beğenmedi gülümseyişini. Burada şöyle bir sorun var tabii: acaba, eskiden, yani bir gün öncesine kadar nasıl gülümsediğini anımsıyor muydu doğru dürüst, bakalım. Hoşglmsyordu. Biliyordu. Ama bilgisi aynadan değil, diğerlerinin tepkilerindendi. O da hiç bozmadan, hep aynı üslupta sürdürüyordu.

Otomatik davranış.

Oysa şimdi ayna var. Aynada tüm yüz hatları görülebiliyor. O zaman da insanın aklı başka yerlere gidiyor.

Yok alt sağ dudağımı burayım da sol gamzeme bastırayım, gibi. Binlerce eşitleme üstüne üstüne geliyor. Konuşmayan Adam da şaşırdı. O, kendine de itiraf ediyor ki , başta eğleniyordu. Bir de iltifat almanın güveni vardı. Ne oldu, o da bilmiyor. Birden gülüşünü yitirdi. Seçimini de yapamadı. Kalakaldı.

13.

Ertesi gün de dostlarından birini gördü yolda.

-Çok değişmişsin, dedi dostu ona.

(Al başına belayı)

O gece, tüm gece, her bir yaşam noktasını ele alıp kendine yansıyan değişimleri tanımlamaya çalışmakla, uykusuz, geçti.

Konuşmayan Adam şimdiye kadarki tüm yadsımlarına karşın yaşamında artık konuşmuyorluğundan ve yazmıyorluğundan başka bir değişim bulamadı.

14.

MONOLOG

Her seferinde
sarf ettiği tümceleri
inceden inceye
kurcaladı
emin:
yanlış anlaşıldı
düzeltmek için
kurdu da kurdu
diyaloglarını
yanlış anlamak zorunda olana
tonlamaları gözden geçirip
vurgu pozlarıyla yineledi
kendini düzeltti

Diğer kez
baktı da
tam da
anlanması gerektiği gibi
anlanmış
kızdı kendine
savunma olanağı kalmamıştı
Üstelik günler boyu
-boş yere-
hırpalanmıştı

Konuştu
ayrıldı
baktı da
yine yanlış anlanması zorunlu
yüzlerce tümceyle
uzaklaşmış

Sözlerini düşündü
düşündükçe

kızarak
ve daha da kızarak
yeni
diyaloglar kurmaya koyuldu
tekrar-
bir sonraki buluşmaya kadar

15.

Pastanenin ırağı, bir hafta sonra Konuşmayan Adamı yolda görünce ona doğru seyirtti.

-Özür dilerim, beyefendi, dedi aynı yılışık tonla. Geçen sefer sizinle pek ilgilenemedim, isterseniz pastaneye gelin, size bir çay ısmarlayayım. İzin verin kendimi affettireyim, n'olur.

16.

Foya

Çırak gerçekten de meşhur ince belli bardaklarda iyi demlenmiş çay ısmarladı. Alçak hasır taburelere oturdular.

-Abi, sen çok bilgili bir insana benziyorsun, dedi yanık tenli çırak. Beyefendiyken birdenbire abi olmaya alışamayan Konuşmayan Adam duraladı. Sonra da çırağın, onun bilgili olabileceği kanısına nasıl varmış olabileceğini düşündü. Demek konuşmadan da bilgeliğini dışavurabiliyor artık.

Aynaya gitmek gerek. İmaj mı bu?

-Abi, sen niye konuşmuyorsun öyle? Bir iki kelime bir şeyler söylesene!

Yabancı dil öğrenenlere, o dilde hiçbir şey anlamayacak olsalar da birkaç tümce kurdurmaya çalışan insanlardan biri, diye geçirdi Konuşmayan Adam. Konuşmak artık onun için olağandışı bir yetiye dönüşüyor.

-Peki abi. Sen konuşmuyorsun, ben konuşayım.

Göçmen.Yanık ten doğudan. Şive de ondan kırık. Pastane işi iyi. Daha beteri de var. Sekiz kardeş. En büyüğü. Askerliği de bitmiş. Yine doğuda.

-Bu sorun böyle çözülmez abi. Cebberrut devletin tahakkümünün kalkması lazım.

Nasıl sırtıyor. Belli ki bir yerlerden duymuş. Konuşmayan Adam bıyık altından güldü. Alıntının gazetesini tarihine kadar biliyor.

Konuşmayan Adam kendini sorguladı bir. Hani hep halkım bilgilensin, her konuda fikir sahibi olsun bilmemne... Varsın ezberden konuşsun. Bırak, bir görüş tutturmuş ya sana ne.

Konuşmayan Adam burada kendini kınadı. Hem çevresinde entellektüel birikimi yetersiz insanların çokluğundan yakın, hem de yaşamın birincil sorunlarını kısmen de olsa kavramsal düzeye çıkararak ele alanları çekeme.

Konuşmayan Adam, özeleştirisini yapabilmenin olgunluğunu taşımaktan da aynı ölçüde gururlandı aslında.Yine de ağırbaşlı

bilgeliğine toz kondurmamak için bu boş gururu kafasından derhal sildi. Neyse ki konuşmuyor.

Acaba bu ruh hali, bastırılmış kıskançlıktan mı kaynaklanıyor? Dünyada tek olma, üstünlüğünü de sürekli hissettirme. Konuşmayan Adam dış görünüşüyle kuramadığı (kimi zaman renkli şapkalar ve çoraplarla atılım yapsa da) egemenliği bilgeliğiyle kurmak isteyecek doğal olarak. Oysa insan ilişkilerinin güç gösterisine dönüştürülmesinden yakınmış epey. Şimdi kendiyi çelişkiye düşüyor. Konuşmayan Adam birden kendisini bir hiç olarak hissetti. Yani, o, biraz, -nasıl anlatılır ki,- sıradan. Evet , korktuğu en büyük sözcük. Korktuğunu kendi de tam anlayamamış. Ya da biraz böyle içine atmış, saklamış. Şimdi diğerleri sökülünce korkulan soyulmuşça çıktı. Çevresinde herkes onun bildiklerini bilecek de konuşmaya devam edecekse, bunun adil yanı kalır mı?

Konuşmayan Adam yine bunaldı. Tamam, o, sonuçta her suskunluğu kendini güvenceye almak için kullanıyor olabilir; ama yine de başkalarının da aynı özveriyi göstermesi, hiç değilse daha az konuşması gerekmez mi?

Ama aslında, şunu da düşündü, o, gösterdiği için, o. Ne de olsa sıradan değil.

17.

Bu yaptığın adil değil. O kediye kendi kedinmiş gibi davranamazsın. Aslında davranabilirsin ama o senin kedin değil işte. Sokak kedisi. Evine götürebilirsin tabii. Yine de asla tam olarak sana kendini veremeyecek kendini. Çünkü yaşamının bir kenarı (ya da en azından tüylerinin bir kısmı) bir zaman başkalarınca okşanmış olacak. Seni çileden çıkarır mı? Fark etmez mi? Öyleyse sevdiklerine genel olarak nasıl davrandığını düşünmen gerekir.

Sevgililerini ele alalım. (Bir tane olabilir. Ya da hiç olmayabilir - birden fazla olabileceği gibi. Ama en azından bir dostun vardır. Örneklersin.) Onların senden önceki yaşamlarının senin gözünde ne kıskançlığı var? Ne merakı? İnceleyeceksin. Kaç kişi tarafından dokunulduklarını, kaç kişinin rüyasına girdiklerini, kaç kişi tarafından şöyle baştan aşağı bir süzüldüklerini, kaç kişinin kendilerine aşık olduğunu bilmeyi arzulamaz mısın. Hem sevgilin/sevgililerin/dostun/dostların da bilmez artık o kadarını. Belirlenemez ki. Kestirilemez de.

Merakların, kıskançlıkların varsa seviyorsun da merak etmeyip kıskanmayınca sevmiyor mu-oluyor-sun? Sokak kedisi için düşünmüyor da Konuşmayan Adam için aklına düşürüyorsan bu soruları, kendini nasıl savunacaksın?

İkisi de konuşmuyor, bak.

18.

Konuşmayan Adam onları bozmak isterdi. Çok sahtekarlar. Hem de göz göre göre. Yüzlerine vurmak, aynı anda da bakmak isterdi. İşte, yapmayacak. Konuşmamak.

Örneğin aklına ilk o geldi diye, yoksa başka özel bir amacı yok, yan odadaki kızı ele alalım. Ben de onu tanıyorum diye söylüyorum. Ama -önemli not- yan odadaki kız, onunla yola çıkmak isteyen değil. Bu kızcağızın Konuşmayan Adamın konuşmadığından neredeyse haberi yok. Öyle kendi halinde. Bir küçük muhabbet kuşu var. Arada onunla konuşuyor, ona yemini veriyor, suyunu da. Bazen Konuşmayan Adamın odasından el süpürgesinin boşuk sesi duyuluyor. Arada sırada da kızın, aklına eserse şarkı söylediği oluyor. Düzensiz, genelde nakaratın eksiksiz ve daha yüksekte okunduğu, nakarat aralığınca mırıldanmalara dayandırıldığı bir şakıma biçimi. Sesi güzel, diyecek yok. Yine de Konuşmayan Adam kızın hiç değilse birkaç şarkıyı baştan sona ezberlemiş olmasını yeğlerdi. Bir de aynı nakaratı altı yedi kez üst üste tekrarlamamasını. Nasıl diyecek ki.

Birincisi konuşmuyor, ikincisi ayıp.

19.

Ama kız daha ayıp bir şey yaptı. Konuşmayan Adamı bir doğum gününe davet etti. Davet, görünüşte çok incelikli ve teşekkürle yaraşırdı; oysa Konuşmayan Adam dış dünyaya açık bir adam olduğundan kızın o davetten önce yaşadıklarını az çok biliyor. Niye davet edildiğini de.

20.

Bir kere son derece kıskanç olan nişanlı, kıza kök söktürdü. Kız onu delice seviyor. Sevse de seviyor, dövse de. Ona göre asıl sevda buymuş. Yani erkeğim değil mi, ne derse o olur. Ne yaparsa doğrudur. Diğerleri yanlış düşünüyor. Beni seviyor ya. Ona aidiyet. Herhangi bir erkeğe aidiyet. Kişiye. Aidiyet.(.)

Nişanlı onu terk ederken nasıl da üzüldü. Başka kimi kimsesi yok. Nişanlı, kıza her türlü insanı yasakladı. Bakkalla gereksinimlerin sayılması ve ederlerinin sorulması, ortamın getirdiği koşullara bağlı olarak iyi günler dilenmesi dışında uzun diyaloglara girilmeyecek. Ne bileyim, sokakta her rastlanan tanıdığa sataşılmayacak, mümkünse, tanıdık kısa bir selamla geçirilecek.

Nişanlı başka kentte çalışıyor, tayini çıkacak; yakındır. Sonra evlenecekler; o zaman beraber de oturabilirler. Zaten evlendikten sonra kızın canı bir daha asla sıkılmayacak. Kocasını her an varlığını hissettirecek. Yıkanacak çamaşırları ve iş yerinden gelecek telefonlarıyla. Devamlı birlikte olacaklar böylece. En azından kız. Karısı. Üstelik kız evlendikten hemen sonra hiç vakit geçirmeden, yaşı da ilerlemeden çocuk sahibi olmak istiyor. Özetle bu görece kısa bekleyiş sürecinde sıkıntı artık katlanılacak, o kadarı da olacak bir ayrıntı.

Hafta sonları sabahın erken saatlerine dek dışarıda kalıyorlar. Konuşmayan Adam nişanlının kızı öptüğünü duyuyor. Sonra anahtar sesi. Kız arada yatağında dönüyor, uygun yatış pozisyonunu bulmaya çalışıyor olsa gerek. Muhtemelen çok içki içti, başı ağrıyordur. Sızıyor.

21.

Bu durum (gece çıkmalar, sabaha karşı gelmeler, püşmeler ve anahtar sesi) o kadar sık tekrarlandı ki ilişkinin gerçekten de evliliğe varacağı düşünölebilirdi. Ama olmadı. Nişanlı adıyla kaldı. Oğlan kızı bıraktı.

Kız göğsünde hafif bir sızı hissetti.

Sızıyor.

22.

Üçten Önce

Usul usul dalgalanıyor yeşil.Yazı giderek kendini ele veriyor. Yaşam saklanıyor yazıdan. Geriye kalan söz çöplüğü. Yaşamdan ne uzak.

anı bir

Nasılsın hayatım? Nasıl olayım, her zamanki. Seni çok seviyorum aşkım. Biliyorum, biliyorum hayatım, sen de. Bilmez miyim? Hayatım neler söylüyorsu... yo-sun... Ben hiç öyle bir şey yapar mıyım. Yapar mıyım söyle. Ay, aşkım nasıl diyebilirsin bana her, ben herkes varken, ortasında söylüyorum, nişanlım var diye, hani yaklaşmasınlar. Anladın mı? Hayatım senden başkası olabilir mi, anladın mı? Ben herkese söylüyorum, adını veriyorum, anladın mı beni. Anladın mı? Hayatım? Seni çok seviyorum aşkım. Öptüm. Kendine çok iyi bak.

anı iki

Nasılsın aşkım! Aa, nerden çıktı bu şimdi? Benim için dünyada en değerli varlık kim? Hm? Söyle bakalım kimmiş! Senmişsin! Canım benim, üstüne başına yemene içmene dikkat ediyor musun, aşkım? Sıkı giyin bak karışmam; üşütme. Söz sana mercimek çorbası yapacağım gelince. Kırmızı. Kırmızı mercimek? Hayatım ne oldu? Sinirlenme tatlım. Ben ne yaptım şimdi. Bana ne yaptığımı söyler misin? Ama ben nerden bilebilirim. Bak ha...haya..hayatım. Bir dakika ama bak ben haya... Ben sabah. Ama dinler misin bir saniye beni? Sabah kahvaltı ettim. Yedide çıktım. Niye mi. Yok artık aşkım bilmiyor musun pazartesileri öyle çıkıyorum hep? Sen gerçekten sinirlisin bugün. Büroda bir şey mi oldu? Söyle bana. Anladım, anladım. Bitecek canım, üç aycık. Ne kaldı. Ben de seni seviyorum. Neyimmişsin? Herşeyimmişsin.

23.

Davet ayrılığın üç gün sonrasına denk geldi. Konuşmayan Adam anahtar şakırtıları ve hıçkırıklar da dahil olmak üzere nişanlının karakterini okur gibiydi oysa. Kızı da az çok tanımış. Hem şimdiye kadar herhangi bir vesileyle karşılaştıklarında Konuşmayan Adamın yanından çoğu zaman selam bile vermeden geçip giderken, kızın ansızın onun kapısını çalıp bu teklifle gelmesi pek de olağan olamazdı. Konuşmayan Adamı niye seçmiş? Belki yaptığıının dürüstlüğüle bağdaşmadığını da bildiği için yüzleşmekten korkuyor. Sessizlik ona iyi gelecek. Peki, Konuşmayan Adam niye razı oldu? Belki, o da, kıza itiraf ettirmek istiyor. Ya da yaşamını meraktan. Bir ayrıntı daha vardı aslında. Davete gelen biri daha.

Konuşmayan Adam bir gövde gösterisinin suskun kurbanı olduğunu kızın nişanlısını orada gördüğünde tamamen anladı. Kızın, Konuşmayan Adam ile yakın ilişkiler içinde bulunduğunu illa ki kanıtlaması gerek. Gece boyunca kimi zaman koluna girdi, yeterince yaklaştı (yine de sınırları aşmadan; çünkü olası bir barışmada işlediği küçük günahların barış tavizi içeriğinde görmezden gelinebileceğini, ancak nişanlının ölçütüne göre çizilen sınırlar aşıldığında yaşam boyu aynı suçlamalarla baskılacağını aklından çıkarmasa iyi olur). Gerçekten de dudak öpüşme pozisyonu içine de girer gibi oldular. Konuşmayan Adam yalnızca izledi. Konuşmamasının yanı sıra yapılabilecek olası mimikleri de açık etmediğinden kızıdan hoşlanıp hoşlanmadığını ya da hiç değilse o an oradaki varlığından pişman olup olmadığını anlamak çok zordu.

Konuşmayan Adam bir bakıma duygularını ele vermemek için kendini dizginliyor. Daha rahat davranabilirdi. Ama, işte, belki, mimiklerine değin yayılacak bilgeliğinden pay çıkaracaklara karşı da hep tetikte durmalı.

24.

Kendini tekrar etme.

Kendini tekrar etme.

25.

Kız o gece kendi yakın olma davranışına göre davrandı. Konuşmayan Adam da mimiksizlik anıtı olarak onu izliyor. Tek başına ne yapabilir? O da kızın yanında duruyor. Yani, biraz da gururlanmıyor değil. Hem onu kullandığı için kızıyor kıza, hem de kızı güzel buluyor. Doğum gününde onu tanıyan kişilere karşı (en azından sima olarak) misilleme görüntüleri sunuyor (kol kola girmek, yeterince yakınlaşmak, öpüşme pozisyonuna girer gibi olmak). Bu çift taraflı adilikten (ki aynen bu kavramla betimlemiştir durumunu) huzursuz elbette. Hem ahlaken huzursuz olmak zorundalığı için değil de huzursuzluğu katıksız bir sezgisellikle son derece naif bir biçimde hissettiği için. Konuşmayan Adam her şeye rağmen o kadarcık huzursuzluğu bile hissetmekle anladı ki bilgeliğinden asla taviz vermemektedir.

Rahatladı.

26.

Konuşmayan Adamın suskunluğu kızın dilini ateşlemiş olabilir. Bir de; kıza göre, anlaşmanın tek yolu konuşmak. Bir bakıma boş durmamak. Havadaki sürekli titreşim. İletse de iletme de. Ne diye bu konuşmayı buldu ki? Tüm yük onun omuzlarında. En çok o konuştu. Yalnızca o konuştu. Arada nişanlısını delicesine sevdiğini ağzından kaçırarak kadar. Ne de olsa Konuşmayan Adam ona yabancı. Bunu neden yaptı?

27.

Konuşmayan Adam eğleniyor aslında. Onu hep öyle karanlık bir insan olarak düşünmemek gerek. Daha önce de bahsedildiği üzere, gülümseme gibi bir refleksi bile vardı bir aralık. Zaten o gülemiyorum krizi fazla uzun sürmedi. Konuşmayan Adamın huyudur, ara sıra krizlere girer. Yok, yapamıyorum, edemiyorum, ne yapacağım. Sonunda en iyisini yapan yine o olur ama. Nasıl bir ruh hali ona böyle davrandırıyor, hala anlayabilmiş değilim. Onu tanıdığımdan beri öyle. Tabii son zamanlarda bu mükemmeliyetçiliği fark edilmiyor. Şeyy... Konuşmuyor ya...

28.

Konuşmayan Adam eğleniyor canım. İçeride. Sabah ıktı, çıkış o ıkış. Sahaflarda dolaşıyor. Yine kafasında bir sürü proje, onların peşinden koşturuyor. Hiçbiri yazılmayacak. şimdi de içeride kitapları karıştırıyor. İlgisini çeken bir şey olursa alır belki. Bekleyip görelim.

29.

Konuşmayan Adam bir süredir kentin pastanelerini, otellerini ve berberlerini geziyor. Bazen -çok sık değil- yanına bir arkadaşını daha alıyor. Çok ender, üç kişi de çıkabiliyorlar. Konuşmayan Adamın canı gerçekten çok sıkınsa ve konuşmaya hiçbir şekilde müdahale edemeyecek (beden dili başlığı altında yazılmış kitapları okuyanları yorumlamaya açık tutabilecek her türlü bedenseldevinimden yoksun) durumdaysa, o zaman, diğerlerinin konuşmalarını dinlemesi gerekir. Üçüncü kişiyi zorunlu kılan buydu. Aslında Konuşmayan Adam kendi dinleme zevki için insanları seferber etmez gezilerine.Yine de üçlü gruplarla çıktığı günler bilinir ki Konuşmayan Adamın keyifsiz zamanıdır.

Konuşmayan Adam iyi dinleyici. Hem dinlediklerini hiç unutmaz. Çok keskin bir belleği var. Zeka gibi bellek. İşine yarıyor. Konuşmayan Adamım bazen büyüklük tasladığı da düşünülebilir tabii; ama her şeye karşın onu hümanist biri olarak betimlersek yanılgıya düşmeyiz. Genelde (asla her zaman değil) herkesten bir şeyler öğrenebileceği inancını taşır. Fazla inançlı değil. Olanlarıysa sağlam. inançlarını içine kendisi yerleştirdi. Ne bileyim, her insanın değerli olduğu, kimsenin birbirinden üstün olmadığı vs.insanlara yaklaşımında işe yarayan, onu önyargılardan ve çoğu zaman büyüklenmelerden koruyan kalkan. içine yerleştirmek sanıldığı kadar kolay olmadı. Tabii kolaylığın sanılma oranı da pek kesin değil.

Konuşmayan Adam bugün Ali'yi almış çıkmış. Oturdular. Küçük bir berber dükkanı. Konuşmayan Adam kadın olsa yine erkek berberine giderdi herhalde. Saçı hep kısa olacaktı çünkü.

Ne kadar dayanıksız düşünceydi bu, diye düşünüp kendine güldü Konuşmayan Adam daha sonra. Bir kere tarihte spekülasyon olmaz. İkincisi kadın olarak doğmuş olsa saçlarının yine kulak hizasına kadar düz, kulaktan aşağı dalgalı olacağı nasıl kestirilebilir. O, saçlarını düzensiz uzadıkları için kısa tutuyorsa her cinsiyetteki haline uygulamak zorunda mı aynısını? Konuşmayan Adam uzun süredir bu denli saçma (kendine de o oranda saçma görünen) bir şey

düşünmemişti. Düşüncesi o kadar saçmaydı ki daha önce kimse tarafından üretilmemiş olduğundan eminmiş gibi geldi Konuşmayan Adama. Neredeyse konuşmaya yeniden başlayacaktı.

30.

Ali'nin bağcığının çözüldüğü ana dönelim. Eğilip bağlaması, onu otobüs durağına varışında en fazla bir dakika geciktirebilir. Bu gecikme bekleyeceği otobüsü kaçırmaya da neden olmadı. Ayrıca bu bir dakikalık kayma sırasında durakta bekleyenlerden hiçbiri değişmedi, duraktan hiçbir otobüs geçmedi, sokakta herhangi bir hareketlenme ya da durulma olmadı. Yayaalara bir yenisi eklenmedi, hiçbir araba görünmedi ortalıkta. Görünüşte bir dakikalık gecikme hiçbir şekilde kısa vadeli bir amaca hizmet etmiyor. Geçen dakikada da gelebilirdi ve bir şey değişmedi, diye düşünülebilir. Bağcık niye çözüldü? Beden, zaten yürüme ritmini yakalamışken onu bozmanın ne alemi var?

Bağcığı bağlamayabilirdi. Ama o zaman düşebilirdi.

31.
Düşmeyebilirdi de.

32.

Olasılık Hesabı

Bařka hayatlara burnunu sokup onlar adına dūřler kurduęunda
dūřlerin gerçekleřme olasılıęı her zaman vardır.

33.

Başka olasılıklar kuytuda kalmıyor ki. Dakika farkını bir trafik lambası kırabilir örneğin. Dakika aralıkla kalkan iki araç aynı kırmızı ışıktaki yanyana gelebilir. Olabilir. Mantıklı.

Kimi zaman kararlaştırılan buluşma anından itibaren hesaplanan bir sekme de buluşulanın hoşgörüsüne göre önemsenmeyebilir. Hava durumuna, buluşulan kişinin buluşma noktasına gelirkenki yaşam kesitine, trafiğin akış yoğunluğuna göre dakikanın ağırlığı değişebilir.

Bir dakikalık gecikme bekleyene, buluşmaya daha iyi hazırlanma olanağı sağlayabilir, onu soğuktan dondurabilir ya da buluşulanın canını sıkabilir. Tüm olasılıklar içinde, buluşanların bağının niteliği de gözden kaçırılmaması gereken bir madde.

Ali, başlı başına duruyor.

O da var.

Ali, bağcığını bağlarken yitirdiği zamandan dolayı telaşa kapılacak, koşturacak; pembeleşmiş yüzü, daha hızlı inip kalkan göğsüyle ağırbaşlı görüntüsünü bir kalemde silip koşarak ve yetişmeye çalışarak yaşadığını ele verecek. Duraktakiler bir dakika önce onunla ilgilenmeyeceklerdi belki; ama bu haliyle herkesin dikkatini çekeceği kesin.

Ali, bağlarken bunu göz önüne aldı. Her türlü gecikmeye göğüs gerebileceğine karar vererek adım aralığından taviz vermedi.

34.

-Bir kez de benim için gülümser misin?

(-Beni ne hakla bu denli baskı altında tutabilirsin?)

Sinirlendi.

35.

Ali ve Konuşmayan Adam sonunda otobüse bindiler. Doğal olarak, Konuşmayan Adam, üstün bir sezgiye sahip olduğundan Ali'nin kuyruktaki sarışın yeşil tokalı kıza nasıl baktığını kaçırmadı. Ali kıza bakarken, Konuşmayan Adam da Ali'ye bakıyor. Belki o arada kız da Konuşmayan Adam'a bakmıştır.

Her ne hal ise, Ali ve Konuşmayan Adam ikili bir koltuğa oturdular. Ali bugün inciler döktürüyor.

Önce, izlediği resim sergilerinden söz açtı. Konuşmayan Adam'ın hiç günü değil, ayıp olmasın diye dinliyor. Pencere tarafına oturması ne şans; fark ettirmeden dalıp gitmek daha kolay. Ali, bir gün evvel gezdiği, daha ziyade figüratif çalışan ve pastel tonlarını kullanan ressamın sergisini anlatırken birden dört yıl önce Amsterdam'da bulunduğu bir sergi açılışından dem vurmaya koyulunca Konuşmayan Adam'ın tüm dünyası söndü artık. Tek yapabildiği Ali' nin titreşimlerini kulağına sokmak oldu bir süre.

Ali neler anlatıyor. Hiç televizyon izlemezmiş, çünkü vakit kaybı görüyor. Efendim, sekiz yıl evvel bir aylık bir tenis kursuna gitmişti; attığı servislerin hızıyla övünüyor.

Konuşmayan Adam geniş bir dünya görüşüne ve fazlasıyla ilgi alanına sahip.Yine de insan bu, her ne kadar tüm bilgileri içirme iddiası taşısa da kimi zaman kaçırabiliyor ister istemez. Örneğin, Konuşmayan Adam tenisten hiç anlamaz. Nasılsa olmamış bir türlü. Su altı sporlarına ve atletizme meraklıdır. Karşılaşmaları iyi kötü izler. Gelgelelim, tenisle alakası yok.

Tenis bahsinde, dinlemek yerine Ali'nin neden bu denli yüksek bir tondan konuştuğunu araştırdı. Derken pencereden ayırmsadı ki tokalı kız arkadadır. Çok silik bir profil. Zaten

de fosforlu tokenin aynaya yansımından, olsa olsa odur diyerek tanıdı. Demek Ali'nin bugünkü entellektüelliği ordan. Ali absürd tiyatro hayranıymış. Konuşmayan Adam, bunca yıldır onunla beraber; bu gün öğreneceği varmış bu sırrı. Ne yapalım öyle olsun. Ali'yi yine de sever.

Ali sadede geliyor. Sesi de birden yumuşadı. Hani, sanki, söyleyecek; çekiniyor. Laf döndü dolaştı, Ali'nin insanlara karşı ne

kadar da sevecen olduğuna geldi. Ali hayvanlardan köpekleri, çiçeklerden karanfili (burada sanki politik bir mesaj da veriyor gibiydi) ziyadesiyle sevdiğinin de altını çizdi. Tüm konuşmayı bir anda yapmadı elbette. Fazla konuşması da hakkında hayırlı olmaz çünkü. Dengelenmiş hızda, üzerine kafa yorulmuş aralıklarla tümcelerini kurdu. O şekilde.

Konuşmayan Adam, konuşmadığı için, tokalı kızın daha ikinci durakta otobüsten indiğini söylemedi tabii. Söylese daha da kötü olurdu kuşkusuz. Bıraktı, Ali bizzat fark etsin. Ama ne yazık ki Ali daha beş durak konuştu durdu. İşte Godard ve Kubrick semineri kısmı da üçüncü-dördüncü duraklara karşılık gelmektedir. Konuşmayan Adam'ın içi acıdı. Gerçekten yazık oldu. Keyifli bir monologtu.

36.

Konuşmayan Adam apartmanın yönetim kurulu toplantısına da katıldı. Kimlerin orada olacağını çok da merak ediyordu. Hatta aklından ciddi ciddi üst komşusunu arayıp sormayı bile geçirdi. Sonra, düşündü de, yine saçmalıyor. Kimin geleceğini bilmek ne onun gitme kararını ne de giysi seçimini etkileyecek. Sonuçta potansiyel gelecekler arasında, toplantıda, önceden kurduğu diyalog tümcelerini çalıştıracağı kimse bulunmuyor. Hepsine karşı eşit davranıyor. Yan oda da boşaldıktan sonra.

37.

Keşke daha önce yaşasaydı. Belki konuşmamasına yol açan etmenlerden kısmen kurtulmuş olurdu. Konuşmamanın gerekliliğini daha az hissedirdi en azından, kimbilir, belki. Konuşacak kadar.

38.

şimdi daha da sapıttı. Yahu sen daha önce aynı anı yaşadığını düşündün diye herkesin aynı (şu anda düşündüğün ve aynı zamanda yaşadığın; bir başka deyişle bir yandan yaşarken bir yandan da daha önceden yaşadığını düşündüğün) anı yaşadığını düşündüğü nerden belli. Böyle gidersen başkaları yaşamını taklit etmesin diye leceksin.

Yaşam zaten nedir ki serisi 4

Doğurulan korkulan
oh içine de güzel sız mış
hafif balıklığı da var
bir de ağaç
bakılmasına yaşam yetmeyen
bir ağaca bile yeterli zaman
ayırılmazken
kalk da yolculuk
maymun iştahlılığın
dik alası
sobe sobe
bilirim ben asla
körebe olamam
kaçmak da bir anlamda yol
e? Aksanlı e
aksamsız e
yaşam ne
sen onu söyle
bile bile aldanmak
Çok anlamlı yaşamak

Yaşam Zaten Nedir ki Serisi 5

**Bugün sınıfa mezbahaya gidiyoruz
dekoville madene?**

olur

treni kullan da

bir kere de tarafından binilsin

rneği ben seçtim

adırkent şimdi daha duygusal

bir mezbaha

kaç filmde geçiyor da

st çizilmiş

tehlikesi geçmiş

Samsa'yı orada ara

konuyu değiştirelim

verek tutsak almak

ya da yumarak uyumlu olmak

kültür<(r)ete>e

hava:

1-Piknik

2-Bayram

3-Matem

sen yılbaşını nasıl kutlarsın?

eğlenmen gerek

seç bakalım bir; bir de yedek

evdeki hesap çarşıya uymaz

ben vereyim

bunlar yeni geldi

bir disko alana bir televizyon bedava

yaşam dediğin ne ki

saatli bomba

39.

Konuşmayan Adam bir keresinde de öğrendiği tüm bilgileri ğreniliş tarihlerine göre sıralamayı kafasına koydu. Başaramazdı; başaramadı nitekim. Ne melek ne şeytan. Alt tarafı bir Konuşmayan Adam. Hem o iş öyle kolay mı bakalım?

40.

Konuşmayan Adam eskiden de kalabalık karşısında konuşmaktan hoşlanmazdı. O aklına geldi. En azından bu konuda pek bir değişim geçirdiği söylenemez.

41.

Konuşmayan Adam hatayı nerede yaptığını bulmaya alışıyor. Tam
da bilgeliğe soyunurken.

Biraz düşünsün.

42.

-Ben izlediğim filmlerin sonunu asla anımsayamam.

-Ben de tam tersine. Her izlediğim kareyi adeta bugün görmüş gibi hatırlarım.

-Ne güzel. Örneğin ben oyuncuların adlarına hiç dikkat etmem. Bazen filmlerin yönetmenleri bile aklımdan çıkar.

-Ben de tam tersine. Film karakterlerinin isimlerinden set fotoğrafçılarının isimlerine kadar her ayrıntıyı ezberlerim. Ansiklopedik ynm çok gelişmiş.

-Ne güzel. Keşke ben de senin gibi olabilseydim.

-Hiç de o kadar güzel değil. Boşuna yığılan bilgi. Gereksiz. Keşke senin gibi olabilseydim.

-Haklısın galiba.

-Sen de.

Yaşam Zaten Nedir ki serisi 6

Eğreti yaşamak değiştirir mi
-bir gömleğin yakasına öyle teyelli
na şu kadorcık glnlğn olsa
somurtmazsın
durup durup
rtmen gerek sen de gl kurtul
yalan atar mısın?
kovalar mısın?
yalan diyorum
benim işim
her yalan gerekleşmeyecekse
drştlk nerde kaldı
yaşam alıntıdır
hem de alışkanlıktır
sen biraz da ruh hastasısın
yaşam|a
|da|
| |n

43.

Burada gözden geçirilebilecek bir olay da Konuşmayan Adamın başına geldi. Asansörden iniş anını çok iyi tutmuş. Kapıyı açtığında üst komşusuyla burun buruna. Komşu duraladı. Konuşkan bir adam olduğu için, apartmanda sadece selamlaşmakla yetinilemeyecek ender tanıdıklardandır. Genellikle yetinmezler zaten. O gün de yetinmeyebilirlerdi.

Konuşmayan Adam komşusunu birden karşısına almış bulunca aklına ilkin onu apartman genel kurulu (genel kurulu-yönetim kurulu, genelkuruluyönetimkurulu-her neyse,-) toplantısı öncesinde aramayı düşünmüş olduğu geldi. Aramalıydı; arayı bu kadar soğutmamalıydı. O mahçuplukla gülümsedi, kapıyı komşusu için tuttu. Bu sessizliklerde hep onun konuşmasını bekliyordu. Hatta o kadar uzun açık tuttu ki; kapıyı, elinin kapı koluna yapışmış olması gibi bir nedenle bırakamıyor sanılabiliirdi. Komşunun gözünden kaçmadı bu. Selam, diye girişti.

-Sami Beyi gördüm, size selam söyledi. Benim hanımla da konuştular, ona da seni sormuş. İyi dedim. İyisin değil mi? Hani yalan söylüyor olmayalım da...Hah hah. Bugün hava da biraz kasvetli, değil mi oğlum?

Konuşmayan Adam gülümseme ve kapı tutmanın dışında bu tümcelerle karşılığında komşusunu daha da teşvik edecek bir hamle yapmakta karar kıldı. Kibarca başını öne doğru eğdi, kaşlarını kaldırdı ve sol bileğini, avuç içi üste gelecek biçimde sağdan sola çevirerek nerden geldiğini sordu. O ana dek her nasılsa ağırdan almış olmasına hatta konuşmayı sürdürmeye meyilli görünmesine rağmen komşu bu soruyla irkildi ve acelesi olduğunu söyleyerek asansörün kapısını aceleyle kapattı. Yukarı çıktı.

Konuşmayan Adam bir kez daha kendi kendine söylendi. Hiç alemi yokken, konuşmayı uzatmanın sonu budur işte. Böylece kalakalırsın. Son sözü söyleyen, bir de konuştuğun için seni suçlayıcı tavır takınır. Hem suçlu hem güçlü, der gibi de bakar. Konuşmayan Adam o andan itibaren zorda kalmadıkça gereksiz addedilecek tüm konuşma ortamlarından şiddetle uzak durma kararı aldı.

44.

Bulanık da olsa yaşadığı kesin. Düşle karıştırmadığı. Karıştırırsa ne fark eder? Belleğinde

-öyle ya da böyle- yer etmesi yaşanabilirliğini göstermez mi? Belki ileride yaşayacak.

Bir kere kollarını açmıştı. Hem, aşırı sevgi gösterilerinden de hiç hazzetmez. O gün zorlamıştı kendini. Biraz da çocuksulaştırarak. Açıvermişti. Hatası, belki de karşısındakini daha önce ani bir kolaçmaya alıştırmanınışlığıydı. Ne olursa olsun, hele bir de suçlu aranacaksa, suçlu kim olursa olsun, karşısındaki tepkisiz baktı. Sonra yalnızca öpüştüler. Daha kötüsü vardı: yüzüne vuruldu:

-Sen de, kollarını açtın öyle ama, sarılamadık. Neyse artık.

Gözümünden kaçmadı, demeye getiriyor.

Başka da var.

Yürüyordu. Tanıdığını hiç sanmadığı bir genç adam ona yaklaşırken gülümsemişti. Hem de ne. içten, hasretle. Belki de tanıyordu. Biraz da miyoptur ve gözlüğü yoktu gözünde o sırada (gözlüğü hala -taktı takalı- çok zorda kalınca takılacak bir araç görüyor). Tanımamış olabilir; ama güldüğü kesin. O da selam verdi. Hatta, elini hafifçe sallamış da olabilir. İyice yaklaştıklarında artık, iki şeyden aynı anda emin oldu: adamı tanımıyor, adam da onu.

Karşıdan gelen, ona hafifçe çarparak yanından geçti. Bu arada Konuşmayan Adam, arkasına baktığında genç adamın sevgilisi olduğu kuvvetle muhtemel bir genç kızla -epey hasretle, içten-kucaklaştığını ayırmadı. Hiçbir şey olmamış gibi yoluna devam etti.

45.

Dostlarına sürekli olarak yalnızlığından yakınması, onlara hakaret etmekle eř anlamlı. Ayırdına varması uzun zaman aldı.

Yaşam Zaten nedir ki serisi 7

Yaşam denge-
zorunluymuş gibi
yavaşlayanı da severim
saçmanın varanı
nedensiz
sem/sam
çok da düşünmemek gerek
her dilde
örümcek ağı
her dil alttan bağı
kaynayan kazan
bana değıl
dilime tapın
söylenene kadar yaşam da yok
sıranı bekle yaşam
salon az ilerde solda
az sonra
çağırlacaksın
yaşam nedir?
-Sıradaki.

46.

Bu denli sık 'siz' tekrarı, kendini devamlı olarak geri çekmesi, kendine -ama, - 'sen' dedirtmesi, azımsanmaya zemin hazırlıyor. Elinden başka türlü gelmez ki. Hemen dostluğu ilerletemiyor. Dil, kavramlara zaten naylon ipliklerle bağlı. O 'sen' ya da 'siz'in önemli olmadığını düşünüyor biraz da. Ondan böyle. Hissettiği derinlik ona yetiyor. Platonik aşk gibi. Karşısındakine nasıl alıştıysa/alıştırdıysa öyle sesleniyor, algılanışına dikkat etmeksizin(Anımsar da çok yakınlaştığı arkadaşlarına bile iki üç yıl boyunca siz dediği olurdu).

47.

Dostum, ikimiz de zor bir dönemden geçiyoruz. Zor, biliyorum. Altından kalkması zor.Yine de cesaretini yitirme. Sen ve ben başaracağız. Üstesinden geleceğiz. Ben de kendimi hiçbir yerli hissediyorum. Nedir bilirim. Hangi yaşam en iyi ki? Kimse memnun değil. Seni seviyorum. Sen güçlüsün, şimdiye kadar yapabileceğinin en iyisini yaptın, senin katlandıkların hiç de azımsanamaz. Hepimiz tanıştık. Yaşamı dikenli bir yol gibi düşün. Mayın tarlası. Her birimiz bir mayına ille de basmak zorundaymışız gibi. Bazımız şanslı. Bir iki sıyrıkla kurtarıyor. Bazısı da yatalak oluyor, yine de yılmıyor. Küçük şeyleri asla dert etme. Onları da seni zorluklara hazırlayan aşamalar olarak gör. Sakın yılma. Doğru yoldasın; ayrılma. Seni seviyorum. Hep yanında olduğumu unutma. Yaşamda bir zaman bir yerde yalnızlık duyarsan eğer, seni her an dinleyecek biri burada olacak. Seni özleyen. Takdir eden. Ümit verecek. Sakın ümidini yitirme ve yaşama sevincini. Ve merakını. Merakını yitirsen anlamını yitirsin.

Bana inan. Seni seviyorum.

48.

Konuşmayan Adam mektubu birkaç kez daha okudu. Garip. Hiçbir yardım talep etmediği bir zamanda; tersine, yaşamının en mutlu dönemlerinden birini sürüyorken bu tarz bir mektup gelsin. Allah Allah.

Konuşayan Adam mektubu saklamaya karar verdi. Günü gelince açar okurum tekrar, düşündü. Varsın vakitsiz yazılmış olsun.

49.

Meğer hataymış. 'Sen', karşıdaki için onanmış bir yakınlaşma simgesiymiş. Karşıdaki, dili, tamamiyle duygu yansıması (=itenlik simgesi) görüyor. Ve diyor ki,

-Siz. O zaman, mesafeliyiz?

Konuşmayan Adam kendini kandırıyor olabilir. Ama köklü oturmuş; kolay söküp atamaz.

Bunda, aldığı eğitimin de payı var.

Yaşam Zaten nedir ki serisi 7

Yaşam denge-
zorunluymuş gibi
yavaşlayanı da severim
saçmanın varanı
nedensiz
sem/sam
çok da düşünmemek gerek
her dilde
örümcek ağı
her dil alttan bağı
kaynayan kazan
bana değıl
dilime tapın
söylenene kadar yaşam da yok
sıranı bekle yaşam
salon az ilerde solda
az sonra
çağırlacaksın
yaşam nedir?
-Sıradaki.

50.

Konuşmayan Adam -o zaman adı bu değildi tabii ki- izlediği sinemadan keyiflenerek çıkmıştı. Kendine özgü bağlantılar geçişler de keşfetmiş. Yönetmeni takdir etmiş. Gitti bunu bir arkadaşına söyledi.

-Yok, ne diyorsun?! Bence yönetmen fazlasıyla acemi. Oyuncular da müsamere havasında oynuyor.

Bitti. Konuşmayan Adam artık srnebilir. Günler geceler filmi tekrar tekrar izleyip pişman olabilir. şimdi tarihe zevksiz biri olarak geçecek. Dilden dile dolaşacak beğenisinin dzeysizliği; kimse akıl danışmayacak ona artık. Hem, aslında pek de bir şey bilmiyor sinema hakkında, ne konuşuyor daha? Sussa ya. Eleştirmenler ne güne duruyor. Böyle böyle, Konuşmayan Adam-o zaman adı bu değildi tabii ki- kendini yerden yere vurdu.

51.

Konuştukça batıyorsun, ya da, kes sesini, de diyemeyecekler artık. Konuşmaktan doğan her türlü sorun tamamen ortadan kalktı, evet, evet.

Konuşmamanın ikincil üçüncül yararları hep sonradan ıktı. Bir taşla iki kuş.

52.

Bireysellik iyidir bir anlamda. Benim de kendime ait bir odam var. Odamda kitaplarım, broşürler, masa saati, şemsiye, tuvalet kağıdı, kolonya, masa lambası, kulak çubuğu, el havlusu, vitaminler, adres defteri, diş fırçası, plastik tabaklar, sözlükler, mini dikiş seti var. Bana aitler ve dünyamı kurmaya yardımcı oluyorlar. Tabii ki, yani, sizi de anlıyorum, şimdi diyeceksiniz ki, odanda, paylaşımın asgari düzeyde olacak. Gerçek dostlukları yaşayamayacaksınız. Çok mantıklı. Ama şunu da göz ardı etmeyin ki, bir -ne bileyim - kitap okumak, bir mektup yazmak, bireysel yapılacak herhangi bir şey için sessiz bir ortam şart. Sohbet? O da elbet olacak. Ama düşününüz ki yirmi dört saatin on saati sohbetle geçiyor. Sohbet malzeme de kalmaz. Hayır, şimdi, buradan hareketle belki de şöyle bir kanıya varılabilirsiniz; insan, tüm bilgileri tükense bile yaratıcılığı sayesinde yeni bilgi sentezleyebilir. Sanatsal bilgi diye adlandırabilirsiniz. Ve yine ekleyebilirsiniz ki insan konuştuğu sanatsal bilgiye erişir. Bu anlamda on saat, yirmi saat, otuz saat aralıksız konuşmanın kişiyi sanatsallığa zorlayacağını savunabilir, her sanatçıya ve genç sanatçı adaylarına konuşmayı öğütleyebilirsiniz. Bireysellik kişinin karakterini belirlemesi, kişinin, bireyliğinin bilincine varması açısından gereklidir. Tabii sizi de anlıyorum, yani tahmin ediyorum ki, şuna bağlayacaksınız ki, birey sosyalleşmeden birey olamaz, bilincine varamaz. Gereksinimlerini karşılayamaz; yerden göğe kadar haklısınız. Bireysellik insanı yalnızlaştırır. Bu, nereye kadar iyi diye sormak gerekli. Sormuyoruz, yaşıyoruz yalnızca. Eğer yine sizin yaklaşımınızı benimseyecek olursak, burada da haklısınız. Zaten uzun boylu düşününce bireyselliğin daha dezavantajlı olduğu gün gibi aşikar. Kişiyi bilincine varmaktan ve sanatsallıktan uzaklaştırıyor.

Gerçekten çok mantıklıymış. Ben yanlış düşünüyormuşum.

53.

Böyle böyle Konuşmayan Adam kendini yedi bitirdi. şimdi artık, bu tip hatalar yapmıyor. Konuşmuyor.

taç

kuş

taç

kuş

taç

kuş

taç

kuş

taç

kuş

taç

taç

kuş

taç

kuş

tas

kus

kşu

taç

Taç

kaç

kaç

taç

Aç

huş

kaç

kuş

taç

kuş

taç

kuş

54.

- Seni çok özleyeceğim
- Hangi bağlamda?

55.

*

Kırk sıruk kısırdı
kırk ısıruk da kısık
Sıdık kısı

*Biküvi ısıırken kızın aklına bu tekerleme geldi. Küçük kız övgü koleksiyonu yapıyor ve Konuşmayan adamın akrabası değil.

56.

Hani başkalarının kendisi hakkındaki görüşlerini nemsemeyecekti? Hani ğrenecekti? Ne oluyor.

57.

Selam. Ben Konuşmayan Adam. Üzerime çok spekülasyon yapıldı. Yanıt hakkımı kullanmak istedim.

Bana tembel diyenler, içselleştirdiğim kuramsallığı inerşiya diye diagnoze edenler çıkıyor halkın arasından. Son derece yanlış. Bunlar talihsiz yargılar. Kati surette aksepte edemem. Konuşanlar çalışkan olur diye bir kuralımız mı var? Lokantalara, pastanelere, otellere gidiyor olmam niçin avare gezmek sayılmaktadır. Tatsız. Gezilerim esnasında kimi yaşamsal noktalar üzerinde kavramsal birtakım okumalar bağlamsallaştırıyorum. Ben profesyonel düşünen bir insan değilim; yani para kazanmıyorum düşünerek. Yine düşünmeyi kendi sorunsallığında başlı başına bir vokasyon olarak tahayyül ediyorum. Tüm ithamlar beni çekemeyenlerin egzajeresidir. Beni bir kaybeden olarak görenler de bir film nuar anti-kahramanı görenler de aynı önizlemdem yola çıkıyorlar. Bu yanlış bir mantalitadır. Ben omuzlarını ezmiş dolaşan bir zavallı değilim. Konuşmamam da tembelliğe de yorulmamalı. Hatta benim konuşmayaya tenezzül etmediğimi defanse edip Konuşmayan Adamın ipini çekeceklerin sayısı da hayli kabarıkmiş. Hakkımda çıkan yazılar tekмили birden asparagastır. Çok üzülüyorum. Oysa benim yaşamı bilme biçimim ne kadar da ayrıkısı.

58.

Konuşmayan Adam müzik dinlemek için de yolculuk yapar. Ama her zaman bu amaçlarla yapmaz. Yolculuk için yolculuk yaptığı da olur (Sanat için sanat yapanlar gibi).

59.

Nasıl da kandırdım ama? Hepiniz beni Konuşmayan Adam sandınız değil mi? Ne yanılığı. Fevkalade irrasyonel olduğunu ben de aksepte ediyorum. Konuşmayan Adam konuşsa böyle tümceler mi kurar? ılahi. Üstelik ben onu Konuşmayan Adamken tanıdım. Nasıl konuştuğunu hiç mi hiç bilmem.

60.

Ne sır çözmeye ne sırrı açık etmeye. Konuşmayan Adam bilgiyi içselleştirme çabasını hep taşıdı. Vita brevis. Bazen kestiremiyor.

34 satırlı bir sayfada her satır 7 sözcükten hesaplandı. Bir sayfayı bir dakikada okusa, ortalama 250 sayfalık bir kitapta 59500 sözcüğü 250 dakikada tarayacak. 4 saat. Her gün 4 saat ayıramaz. O zaman ya çok daha hızlanacak ya da daha az kitapla yetinecek. Konuşmayan Adam iddialı bir adamdır. Bilgeliğin tek yolu değil okumak; bilir. Yine de her kitabı okumak ister. Belki daha hızlı sayfa atlanan polisiye korku ya da aşk. Listesini bu yolla kabartabilir. Her gün bir kitaptan, üç yılda bin kitap devirerek. Ama kendini kandırmış olur. Amacını yeniden tanımlaması gerekiyor. Bazılarından vazgeçecek; seçerek. Bileliği yarım kalsa da. Umre bilgisi.

Üzüldü.

-Demek hiçbir zaman istediğim bilgeliğe ulaşamayacağım.

61.

Ali.

Ali, Konuşmayan Adamı şaşırtmayı sürdürüyor. Tanıştıklarında bir iki ortak özellik (Schubert ve Musil sevgisi) yakınlaşmışlardı. Ama örneğin ikisinin de köy ekmeğini sevişi nasıl bir rastlantı.

İkisi de kimi geceler saatlerce yatakta dönüp durdukları halde uyuyamıyor. İkisi de sarıdan hoşlanmadığı halde bir sarı kazağa sahip. Diş fırçalamaya özel önem veriyorlar ve her şişelenmiş suyun sertliğine bakıyorlar. Sakız çiğnemiyorlar. Cipsten hiç hoşlanmıyorlar. Gereğinden fazla özür diliyorlar. Çayı şekersiz içiyorlar. Yanlarında daima kolonyalı mendil, çakı ve yara bandı taşıyorlar (Konuşmayan Adam aslında iki üç yıldır taşıyor bunları sürekli. Eskisi gibi üstüne düşmüyor). Haritadan kent bulmayı ve kedileri seviyorlar. Olabildiğince gözlük takmamayı tercih ediyorlar ama ikisi de miyop. Yağmurda kendilerini daha iyi hissediyorlar.

Üstelik tanışmadan önce de.

Hissederler-miş.

62.

Düşünmeden edemiyor Konuşmayan Adam. Cips sevmeyen, Musil'i beğenmek zorunda mıdır? Halka dizilişindeki potansiyel aynılık niçin Musil tarafından gidildiğinde çıkar da cips tarafından değil.

cips yemeyen 42.000.000 kişi

Musil beğenen 31.000 kişi

cips yemeyen ve Musil beğenen 1200 kişi

adı Ali olan ve cips yemeyen ve Musil beğenen 80 kişi

adı Konuşmayan Adam olan ve cips yemeyen ve Musil beğenen 1 kişi

Konuşmayan Adam kendini katı sınırlar içinde tanımlamaktan hoşlanmaz.

Ali de.

63.

Konuşmayan Adamın layıkıyla düşünmesi gereken bir tümce kaldı. Yangın alarmını yanıp söner bırakarak çıktı. Kış günü tüy bulutlar; ara sıra uçak izleri... Atkısı, deri eldiveni ve sırtına sarkan çizgili beresini çantasına tikiştiriyor. Gerekli olabilir.

Konuşmayan Adam yaşadığı yerin belirsizliklerle, şans eserleriyle dolu olduğunu bilir. Temkinli davranıyor.

Görece تنها bir caddeden geçerken arka arkaya geçen iki cipten (aynı model; anlaşılan o ki şamatalı kornalarla yolu tozlandırıran iki sürücü birbirini tanıyor) biri onu ezebilirdi örneğin. Kimsenin de bir diyeceği olamazdı. Yayayı suçlamazlardı herhalde; çünkü yol dar, cipler de kentin şartlarına uyamayacak denli iri. Başına saksı da düşebilir. Hatta bu tip bir tehlikeye karşı ibare barındıran tabelayı da yandaki apartman girişinde okudu. Zaten adı geçen olasılık da tabelayı okuduktan sonra aklına geldi. Yazılı trafik kurallarına kimse uymadığından yaya ve sürücülerin arasında gelişen töresel birtakım kuralların daha geçerli olduğu yadsınamaz. Sürücünün 'geç' iyle yayanın 'sağol' u örneğin. En bilineni. Yaratıcılığa da açık sokaklar, ezilmeye de, sonsuz iletişime de.

64.

Konuşmayan Adamın arabası olmadı hiç. Eksikliğini de duymadı. Şimdi de duymuyor. Otobüse bindi. Yavaşlatılmış ortamları seviyor. Yalnızca kendini atmak için. Odası ideal gibi gözüküyor, ama değil. En azından bugün.

Yanına oturan yaşlı kadın. Her yönden uyumlu.

Önce kredi kartlarını çıkardı, cep telefonunu arıyor gibi yaptı, onu da çantadan çekip kucağına koydu. Sonra da volkmen buldu, içindeki kasedi anımsamıyormuş gibi davranıp kapağı açtı. Konuşmayan Adam kasedi tanıyor. Bilgisayar donanımlı çok da satan bir grup. Bilinçli şaşırtmaca çalışmaları bilinçli şaşkınlıkla mı yanıtlanacak? Konuşmayan Adam nereye baksa nasıl dursa bilemedi. İçinden şaşırdı. Ama yaşlı kadının(çok yakınlaşmadıkça -hele arkadan bakınca- yaşı çıkarılamıyor. Bir blucin, bir de kadife boğazlı kazak giymiş) kasedi dinlemeyeceği her halinden belli. Çünkü Konuşmayan Adamı gözüne kestirdi.

-Siz de bu semtte mi oturuyorsunuz?

Ne üzücüdür ki kadın, Konuşmayan Adamın içinde bulunduğu koşulları bilmediğinden ilkin onu konuşmaya tenezzül etmiyor sanıp kabalıkla suçladı içinden. Yine de kendini tutunamadı.

-Ben, bak, şu sokakta (bir yandan da otobüsten yavaşlayan sokağı parmağıyla göstererek) tam otuz yıldır oturuyorum. Dile kolay. Pek nezih, temiz bir mahalle. İti kopuğu yok. Geceleyin rahatça çık gez. Karışan görüşen yok. O yüzden, tüm komşular, bak, on katlı on beş katlı evlere çıktılar, ben direttim. Havası biraz kirli tabii, fabrikalar yapıldı seneler içinde; ekseriyetle buraları tercih ediyorlar. Pek sanayi doldu. Yine de bildik yerler. İnsanın yıllardır yaşadığı yerden kopması çok zor.

Kadın sinirlenmeye başlıyor.

-Havası, diyorum.

Pencereden bakar gibi yaparken bir yandan da Konuşmayan Adamı tekrar süzdü.

-Kirlendi son yıllarda. Sanayi doldu.

-Boşuna uğraşma teyze, bu adam konuşmaz.

Bu tümce Konuşmayan Adamın fazlasıyla ilgisini çekti. Başını sese yöneltti. Kadınsa aldığı yanıtta teyze sözcüğünün geçmesinin verdiği bir düş kırıklığıyla, tümcenin çağrıştırdığı genel durumu algılayamadı bir an. Bocaladı. Tam olarak da anlayamadı. Sorsa ayıp. Olmaz.

En iyisi bir, vah yavrum, çıkardı. Çek isteğin yere.

-Yok teyze senin bildiğin gibi değil. Bu ne zamandır öyle. Bir şeyi yoktu, birdenbire oldu.

-Vah vah...

-Yok anlamadın. Yani ağzını açsa şimdi şu anda bile konuşur.

Kadın, yüzündeki bu ve buna benzeri durumlar için özenle hazırladığı ifadeyi birden yok etti.

-E niye konuşmuyor öyleyse?

Sonra Konuşmayan Adama döndü.

-Yavrum, bir iç sıkıntın mı var? Varsa çekinme söyle.

Konuşmayan Adam yaşamadan, yaşamı yalnızca izlemenin ne demek olduğunu o an daha iyi anladı. Sokak köpeklerini de.

Kadın son tümcesinin ardından, önden konuşmaya karışmış adamın kulağına eğilerek alçakça sesle:

-Ama duyuyor, yani, değil mi?

-Duyuyor, duyuyor. Her bir şeyi yapıyor da konuşmuyor sırf.

Konuşmayan Adam konuşmayan tüm varlıkların temsilcisi olarak algıladı kendini katıksızca. Bebekler, köpekler, dilsizler, yontular ve ölüler. Sorumluluğu altında ezildiğini yakaladı.

Başını yola çevirdi, o anki yokluğunu onaylarcasına.

-Bizim karşı evde genç bir kızcağız vardı, Serap. O da böyle birden suskunlaştı, ağzını bıçak açmaz oldu. Delirdi herhalde, dedik, kendi haline bıraktık bir. Ailesinin gönlü razı olmadı akıl hastanesine göndersinler. Sen el bebek gül bebek neliklerle yetiştir, sonra tam gelinlik çağında birdenbire sen şey ol.

65.

Kadın da herhalde bineceği otobüste ağlamaya başlayacağını bilmiyordu.

Konuşmayan Adam da bu denli duygusal sahnelere yol ağmaktan hoşnut olmasa gerek. Kadına ve nden lafa karışan adama karşı içinde kızgınlık var.

Konuşmayan Adam yanındaki yaşlı kadının çantasını kaptı, açtı; vokmen ıktı. Dinlemeye başladı. Çantayı da kuşağa geri koydu.

Kadın, kendi gözünde normal olmayan herkesten korktuğuna göre Konuşmayan Adamın davranışına ses ıkarmayışı aynı nedenle açıklanabilir. Öyle korktu ki kadın, yerinden kalkarken vokmeni Konuşmayan Adamın kuşağında bıraktı.

66.

Konuşmayan Adam düşüneceği tümceye başlayamadığına yarıyor. Bir banka oturdu. Parkta güvercinler ayağına takılıyor. Konuşmayan Adam parktaki diğer banklara baktı. Hemen hemen hepsi boş. Ala. Bir tek, üç metre solundaki bankta bir çift köpek seviyor.

Geldi, yanına oturdu. Kendisinden altı yedi yaş daha büyük.

-Tüketim ılgınlığı, dedi büyük yaş. Konuşmayan Adam onu tanımlarken hala aynı ifadeyi kullanır.

-Her şeyi nasıl da çabuk tüketiyoruz. Amerikan kültürünün etkisi altındayız sürekli. Boyun eğiyoruz sormadan sorgulamadan. Bak, bak... (Yandaki fti gösterdi) Köpeği sevecekler, bir süre köpeğin sevimliliğinden bahsedecekler, sonra birbirlerini sevecekler ve birbirlerinin sevimliliğinden bahsedecekler. Böyle böyle sevgilerini tketecekler. Birbirlerini ne kadar sevdiklerini bıktırasıya tekrarlarla kanıtlamaya çalışarak. Her şeyi tükettikleri gibi. Allah bilir ya, birazdan gidip hamburger yer, yanında da kola içerler.

Meğer sevgilisinden yeni ayrılmış. Kendini ele verdi. Konuşmayan Adam bıyık altından bile glemiyor. Gözleri bile izleniyor. Konuşmayan Adam sormadı da. Niye ayrılmışlar.

-Bana müsade, kalkayım artık.

Peki.

67.

Konuşmayan Adam bir tek tümce için bu kadar uzun yol tepeceğini hesap edemezdi. ıkmış bulundu. Sevdieği bir çay bahçesi var. Denize nazır. Bir gazete alır. Okur gibi yapıp düşünür. Kendine niye bu denli işkence ediyor.

Uğraşmadı, kendine öylesine bir gazete seti. Aldı. Yolda arkasından bir ocuk seslendi.

-Af edersiniz, saatiniz kaç acaba?

Konuşmayan Adam saatini omzuna tuttu.

-e on var; teşekkür ederim. Yoksa siz de hala saat okumakta zorluk mu çekiyorsunuz?

Ne alakası var? ılla ki ortak özellikleri mi olmalı? Ama nerden bileceksin ocuk? Nasıl anlatacak ki şimdi.

Bu arada çocukla yan yana yürüyorlardı.

-Aaa, konuşmayan abi! Nassın?

ocuğu tanıdı. İki ay kitapçıda çalıştı, geçen yaz.

-Senin gibisi az bulunur. Ben de başkası sandım, niye cevap vermiyor diye. Ne o, hala konuşmuyoruz galiba?

Konuşmuyoruz. Sana ne.

-Neyse ben kaayım artık.

Peki.

68.

Konuşmayan Adam çay bahçesine girip çay ısmarladı. Fanta içecekti ama vazgeçti.

Bu kez de boş masa olmadığından o dolulardan birine yanaştı. Oturdu.

-Selam.

Eyvah. Gazeteyi de açamadı daha. Başıyla karşılık verdi.

-Yazıyorum, dedi, ama yaşamım bittiği için değil. Yalnızca izlemeye başladığım için de değil. Yazmak için de değil. Yazmazsam ölmem. Yine de, sürükleyicim var yazarken. Sürüklenmeyi seviyorum.

Konuşmayan Adam biraz irkildi. Acaba daha önce tanıştılar mı? Fikirler ortak gözüküyor.Ya da konuşmamasını haklı çıkaracak bir yazarla aynı düşünceleri farklı zamanda mı üretmiş. Konuşmayan Adam konuşmamasının haklılığını kanıtlayacak biriyle karşı karşıya olduğunu anladı.

-Yazmayabilirdim. Çünkü, zor yazmak. Kapsamam gerek. Yazı naylondan gibi. Asla yaşamı tam olarak anlatamıyor. Hele yazın. Bazen konuşmak bile fuzuli geliyor. Her şey kısaca anlatılabilir. Hatta hep susulabilir.

Konuşmayan Adam, konuşmamayı düşünen biriyle karşılaşarak tüm felsefesini çökerttiğini ayımsadı. Artık çok geç.

-Yaşanmayabilir. Olabilir. Yine de yaşıyorum. Yüzsüzce yazıyorum. Bu hiç de adil değil. Başarısızlığa mahkumum gibi geliyor. Madem yaşıyoruz, her şey önemliymiş ve yazmaya değermiş gibi davranmamız gerek, galiba. Bence su içmek bile abartılmalı.

Konuşmayan Adam niye o gün orada o tümceyi dinledi. Tüm rota birden değişti.

Önünde, ona o an en yakın yerdeki, potansiyel olarak üretebileceği ama her zamanki geç kalmışlığıyla üretmesi durumunda yine taklit etme zorunluluğuyla karşılaşacağı tümceyi böylece son tümce kılmaya karar verdi:

Bence su içmek bile abartılmalı.

"Tutarsızlığa düşmekten korkmuyorum; çünkü yaşamın kendisi tutarsızlıklarla dolu..."

Özge Baykan'la "Konuşmayan Adam" üzerine bir söyleşi.

AltKitap: Yazma maceranızdan söz eder misiniz?

Özge Baykan: Yazmaya ve okumaya her zaman ilgi duydum. Edebiyatın kendimi en iyi ifade edebildiğim alan olduğuna inanıyorum. Birikimleriniz bir süre sonra ister istemez sizi yazmaya yöneltiyor.

AltKitap: Yazmak, okuma sürecinin doğal bir uzantısı mı sizin için?

Özge Baykan: Bence yazmak için okumaktan çok yaşamak önemli. Önce yaşar, sonra yazarsınız.

AltKitap: Genç bir yazar olarak bu bir engel değil mi?

Özge Baykan: İnsanların her dönemde yaşadıklarının ve yazdıklarının farklı olabileceğine inanıyorum. Bazı yazarlar yaşamlarını belki tek bir eser yaratabilmek için çalışarak geçirirler, belki bunu başarabilirler, belki de başaramazlar. Ben de ileride tüm yaşamımı içine koyabileceğim bir eser vermek istiyorum. Fakat bu, o zamana kadar hiç bir şey yazdıklarımı yayınlamayacağım anlamına gelmiyor. Yazdıklarımın, yaşadığım zaman dilimindeki algılayışımı yansıtmamasından çekinmiyorum.

AltKitap: Yazarlardan söz açılmışken, en çok etkilendikleriniz kimler oldu?

Özge Baykan: Georges Perec'ten çok etkilendim. Dostoyevski, Kafka, Camus ve Salinger'la birlikte Oğuz Atay, Vüs'at O. Bener, Bilge Karasu, Tezer Özlü, Oruç Aruoba da yarattıkları edebiyat dilleriyle beni çok etkileyen yazarlardır.

AltKitap: Konuşmayan Adam çalışmanızda gerek bu yazarların gerekse başka ustaların soluğu hissediliyor. Kitabınızın yapısından biraz söz eder misiniz?

Özge Baykan: Konuşmayan Adam'ı bir anlatı olarak kurguladım. Konuşmayan Adam'ın yaşamından kısa bir alıntı gibi düşünülebilir. Bu anlamda anlatı yaşamı hiç bir biçimde kapsamıyordu.

AltKitap: Bu tüm anlatılara, daha doğrusu yazı ile yaşam arasındaki bir denkleme mi gönderme, yoksa Konuşmayan Adam için mi geçerli?

Özge Baykan: Bence, tüm edebiyat yapıtları için bu geçerli. Zaten bir yapıtı nitelikli kılan şey onun yaşamı ne oranda kapsadığı. Ben de yazdıklarımda bunu gerçekleştirmeye çalışıyorum. Tam bir başarının elde edilemeyeceğini bilmeme rağmen. Konuşmayan Adam kendi kendine ulaştığı pek çok düşüncenin başkaları tarafından önceden zaten düşünülmüş olduğunu gördüğü zaman konuşmamaya karar veriyor. Bu düşünmeye devam etmediği anlamına gelmiyor tabii.

AltKitap: Söyledikleriniz çok zengin açılımlar sunuyor. Birincisi, "doğan güneş altında yeni bir şey söylenemez" izleği. İkincisi de konuşmamak, yani düşünmek fakat söylememek; bu bir biçimde dünyayı etkilememek olarak da okunabilir. Bu durumda sanat olanaklı mı?

Özge Baykan: Tabii. Fakat bu nereden baktığınıza da bağlı. Bir bakış açısına göre, sanatsal anlatımda neyin ele alındığından çok nasıl ele alındığı önemli. Bu anlamda kimi klişeleri kullanmaktan da kaçınmıyorum. Hem konu hem de biçim anlamında. Bunların dışında, herkesin bildiği ve henüz söylenmemiş, ya da daha doğrusu yazılmamış şeylerin var olduğuna inanıyorum ve bunları ortaya çıkarmaya çalışıyorum. Fakat bunların daha önce söylenmiş olduğunu gördüğüm zaman da bundan olumsuz yönde etkilenmiyorum. Geniş bakmaya, kendimi olabildiğince sınırlamamaya çalışıyorum. Tutarsızlığa düşmekten korkmuyorum; çünkü yaşamın kendisi, insanoğlunun işleri baştan sona tutarsızlıklarla dolu. Bu tutarsızlıkları da ortaya çıkarmayı, deşmeyi, alaya almayı seviyorum. Başa dönecek olursak, yaratıcılık temelinde tabii ki var olan hammaddeleiden yeni sentezler üretebilirsiniz fakat yeni hammaddeleler üretemez ve temel düşünme mekanizmalarının dışına çıkamazsınız.

AltKitap: Hammaddeden temel insanlık durumunu, veya Jung'un arketip dediği tüm insanlığın paylaştığı ortak imgelemimi anlıyorsunuz?

Özge Baykan: İnsanlığın tüm yaşama potansiyelini anlıyorum. Bu anlamda Jung'a katılmamak elde değil.

AltKitap: Kitapla ilgili son olarak da, bölümler arasında zaman zaman karşımıza çıkan 'Yaşam Zaten Nedir ki' serisinin söz eder misiniz?

Özge Baykan: Bu seri benim yaşamı kapsama çabam içinde

sürdürmek istediğim bir ifade kanalı. Bu seri sonsuza dek ilerliyor. Ben de kendi algılayış basamaklarımı böyle bir kanalda ortaya koymak istedim. Bunlar, benim kişisel deneyimlerimde gözlemlediğim temel insanlık motifleri.

AltKitap: Söyleşimizi kapatmadan önce son olarak da internet yayıncılığı ve internet ortamının edebiyat ile ilişkisi üzerine düşüncelerinizi sormak istiyorum.

Özge Baykan: İnternet bilgi ulaşımını kolaylaştıran bir ortam. İnternet yayıncılığının klasik baskı yöntemlerine iyi bir alternatif olduğunu düşünüyorum fakat bu ortamın diğerlerini yok edeceğine inanmıyorum. Hepsi, her şey bir arada olacak gibi görünüyor.

AltKitap: Peki internetin edebiyatın kendisine, pratik sorunları çözmenin dışında bir katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

Özge Baykan: Evet, internet ortamı görsel tasarım anlamında da daha büyük olanaklar sağlıyor. Yaratıcı düşüncelerinizi daha rahat uygulayabiliyorsunuz.

AltKitap: Edebiyat dışında da uğraşlarınız olduğunu biliyoruz. Diğer uğraşlarınızı edebiyat ile ilişkilendiriyor musunuz?

Özge Baykan: Edebiyat dışında fotoğraf ve müzik ile ilgileniyorum. Geniş Açık dergisinde fotoğraf yazıları ve altzine dergisinde caz yazıları yazıyorum. Her ikisinin de çok şey kattığını düşünüyorum; yaşama disiplinlerarası bakma yetisini kazandırıyor.
